

በኢትዮጵያ ኢንተርፕራይዝ ልማት

የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዝ ፋይናንስ ፕሮጀክት (SMEFP)

በፕሮጀክቱ ለአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የሚሰጡ ዋና ዋና የድጋፍ ዓይነቶች-

1. የካፒታል ዕቃ ኪራይ አቅርቦት/ *Capital goods lease finance/*
2. የሥራ ማስኬጃ ብድር/*Working capital loan/*
3. የንግድ ሥራ ልማት አገልግሎት/*Business development services/*

የአነስተኛና መካከለኛ ማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪ ዘርፍ እድገት ወደ ኢንዱስትሪያላይዜሽን ለሚደረግ ሽግግርና ኢንዱስትሪ መር ጠንካራ የሀገር ኢኮኖሚ ለመገንባት ወሳኝ ሚና አለው።

በዘርፉ የገቢ ተኪ (Import substitute) እና ወጪ (Export) ምርቶችን በማበረታታት የውጭ ምንዛሪ የማዳንና የማስገኘት ጥረት በመንግስት በኩል ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጠው ነው። ከዚህም በላይ የዘርፉ ዕድገት ዘላቂ የስራ ዕድል ምንጭ በመሆን የዜጎችን አይነተኛ ተጠቃሚነት የሚያረጋግጠው የማኑፋክቸሪንግ ዘርፍ በመንግስት በኩል ከፍተኛ ትኩረት ተሰጥቶታል።

ቀደም ሲል የፌዴራል አነስተኛና መካከለኛ ማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪ ማስፋፊያ ባለስልጣን በመባል ይጠራ የነበረውና አሁን የኢትዮጵያ ኢንተርፕራይዝ ልማት የሚል ስያሜ ያገኘው ተቋም በሁሉም ክልሎችና በሁለቱ የከተማ አስተዳደሮች ካሉት መዋቅሮቹ ጋር ለዘርፉ ዕድገት ውጤታማነት የበኩሉን ጥረት እያደረገ ይገኛል። በዘርፉ ከሚደረጉ ድጋፎች ውስጥ የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዝ ፋይናንስ ፕሮጀክት ትግበራ ይገኛበታል።

ፕሮጀክቱ በዘርፉ እድገት ላይ ቀጥተኛ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ ተግዳሮቶች ውስጥ ዋነኞቹ የካፒታል እጥረት፣ የቴክኖሎጂ እና የንግድ ስራ እውቀት ውሱንነት መሆኑን በመገንዘብ፤ በዋነኝነት ለአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የፋይናንስ ተደራሽነት በማሳደግ ያለባቸውን የፋይናንስ እጥረት የመቅረፍና የንግድ ስራ አገልግሎት ስልጠናን የመስጠት ዋነኛ ዓላማን በመተላም የተነደፈ ነው።

የፕሮጀክቱ ጽንሰ ሃሳብ የመነጨው እንደ አውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር በ2014 ዓ.ም በኢትዮጵያ አነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ፋይናንስ አቅርቦት ዙሪያ በዓለም ባንክ ከተደረገ ጥናት ሲሆን፣ ጥናቱ ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች በማይክሮ ፋይናንስ በኩል የብድር አቅርቦት ተጠቃሚ እንደሆኑና፣ ትላልቅ ኢንተርፕራይዞች ደግሞ በባንኮች በኩል የብድር አቅርቦት የሚያገኙ መሆናቸውን ይጠቁማል። በዚህ መሰረት በመካከል የሚገኙ በጥናቱ “Missing middle” የሚል መጠሪያ የተሰጣቸው አነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የብድር አቅርቦት ችግር ያለባቸው መሆኑ ተለይቷል። በዚህ መሰረት በጥናቱ እንደመፍትሄ ሃሳብ የቀረበው፤

ሀ. የማይክሮ ፋይናንሶችን አቅም በገንዘብና በስልጠና በማግለበጥ የብድር አቅርቦት ስራቸውን ከፍተኛ የብድር ፍላጎት ወዳለበት ወደአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ትኩረት እንዲያደርጉ ማድረግ፤

ለ. የንግድ ባንኮችም የብድር አሰጣጥ ፖሊሲያቸውን በመፈተሽ ከትላልቅ ኢንተርፕራይዞች የፋይናንስ ድጋፍ በተጨማሪ ዝቅ ብለው አነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞችን የመደገፍ አካሄድ ላይ እንዲያተኩሩ፤ ይህም አሰራራቸው አሁን ያለውን የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የብድር ፍላጎት መሰረት ያደረገ እንዲሆን ይጠቁማል።

በዚህ ጥናት መነሻነት የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ፋይናንስ ፕሮጀክት የኢትዮጵያ መንግስትና የዓለም ባንክ ባደረጉት ስምምነት እውን ተደረገ። በዚህም መሰረት የብድር ውል ስምምነቱ በኢትዮጵያ መንግስትና በዓለም ባንክ መካከል እ.አ.አ ሰኔ 15 ቀን 2016 ዓ.ም ተፈረመ።

ገንዘብ ሚኒስቴር የኢትዮጵያ መንግስትን በመወከል የብድር ዋና ፈራሚ ሲሆን ፕሮጀክቱን የማስፈጸም ኃላፊነት ለኢትዮጵያ ልማት ባንክ እና በቀድሞ ስሙ የፌዴራል አነስተኛና መካከለኛ ማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪ ማስፋፊያ ባለስልጣን ለአሁኑ የኢትዮጵያ ኢንተርፕራይዞች ልማት በውክልና ሰጥቷል። በዚህ ተቋም ስር የሚገኘው የፕሮጀክት ማስተባበሪያ ጽ/ቤት አጠቃላይ የማቀናጀት ሚና እንዲሁም በሁለተኛው፣ ሶስተኛውና አራተኛው የፕሮጀክት አካላት /Components/ ላይ ቀጥተኛ የማስፈጸም ኃላፊነት ተሰጥቶታል።

ቀደምሲል የፕሮጀክቱ ማስተባበሪያ ጽ/ቤት ተቋቁሞ እንቅስቃሴ የጀመረው በኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ውስጥ የነበረ ሲሆን ከዓለም ባንክ ጋር በተደረገው ስምምነት የመዋቅር ለውጥ በመደረጉ በአሁኑ ወቅት ፕሮጀክቱ በኢትዮጵያ ኢንተርፕራይዞች ልማት ስር ቢሮ ከፍተኛ ስራውን ሲያከናውን ቆይቷል።

የፕሮጀክቱ ጠቅላላ በጀትና ምንጭ:-

ለፕሮጀክቱ የተበጀተው ጠቅላላ የገንዘብ መጠን 276 ሚሊዮን የሜሪካ ዶላር ሲሆን፣ ከዚህም ውስጥ 200 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር ከዓለም አቀፍ ልማት ማህበር /IDA/ ሲገኝ ቀሪው 76 ሚሊዮን ዶላር ደግሞ ከአውሮፓ ኢንቬስትመንት ባንክ /EIB/ የተገኘ ነው።

የዋና ፕሮጀክቱ አራት ዋና ዋና ኮምፖኒንቶች ከ2017 አጋማሽ እስከ ነሐሴ 2021 ድረስ ሲተገበር የቆየ ሲሆን በ2020 በዓለም አቀፍ ደረጃ በተከሰተው የኮቪድ 19 ወረርሽኝ ምክንያት በአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ላይ የፈጠረውን ጫና ከግምት ውስጥ በማስገባት የዓለም ባንክ ተጨማሪ ፋይናንስ (Additional Finance) 200 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር በመፍቀድ ፕሮጀክቱ ለተጨማሪ ሦስት ዓመታት እንዲራዘም ተደርጓል።

1. የፕሮጀክት አካል አንድ /Component One/

የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የፋይናንስ አቅርቦት፡- ይህ የፕሮጀክት አካል /Component/ በኢትዮጵያ ልማት ባንክ በኩል የሚተገበር ሆኖ በዋና /Parent/ ፕሮጀክቱ 269 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር በጀት የተያዘለት ሲሆን በተጨማሪ ፋይናንስ 180 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር ተመድቦለታል። ይህ ገንዘብ ቀጥሎ በተገለጹት በሁለት መስኮች ለአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የሚቀርብ ይሆናል።

ሀ) በቀጥታ በኢትዮጵያ ልማት ባንክ በኩል ብቁ ለሆኑ አነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የሚቀርብ የካፒታል ዕቃዎች የሊዝ ፋይናንስ፤

ለ) የኢትዮጵያ ልማት ባንክ በንግድ ባንኮችና በማይክሮ ፋይናንስ ተቋማት በኩል ብቁ ለሆኑ አነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የሚቀርብው የስራ ማስኬጃ ብድር ነው።

የስራ ማስኬጃ ብድር በማቅረብ ተሳታፊ የሆኑ የፋይናንስ ተቋማት /Participating Financial Institutions/

ባንኮች		
1. ብርሃን ባንክ	1. አዲስ ብድርና ቁጠባ ተቋም	2. ዋሊያ የካፒታል ዕቃ ፋይናንስ ንግድ ስራ
2. እናት ባንክ	2. አማራ ብድርና ቁጠባ ተቋም	3. አሮሚያ የካፒታል ዕቃ ፋይናንስ ንግድ ስራ
3. ህብረት ባንክ	3. አጋር ብድርና ቁጠባ ተቋም	4. ደቡብ የካፒታል ዕቃ ፋይናንስ ንግድ ስራ
4. አዲስ ኢንተርናሽናል ባንክ	4. ቡሳ ጎኖፋ ብድርና ቁጠባ ተቋም	
5. አንበሳ ባንክ	5. ፒስ ብድርና ቁጠባ ተቋም	
6. አባይ ባንክ	6. ሐርቡ ብድርና ቁጠባ ተቋም	
7. ዳሽን ባንክ	7. አነስተኛ የገንዘብ እገዛ ተቋም	
8. ንብ ኢንተርናሽናል ባንክ	8. ቪቸን ፈንድ	
9. ደቡብ ግሎባል ባንክ	9. ዋሳሳ ብድርና ቁጠባ ተቋም	

የካፒታል ዕቃ ኪራይ ተቋማት

- የአነስተኛ ገንዘብ ተቋማት**
1. አዲስ የካፒታል ዕቃ ፋይናንስ ንግድ ሥራ

2. የፕሮጀክት አካል ሁለት /Component Two/

የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ፋይናንስ አስተዳደራዊና ህጋዊ ምቹ ሁኔታዎችን መፍጠር፡- ይህ የፕሮጀክት አካል /Component/ የሚተገበረው በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክና በፕሮጀክት ማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ ጥምረት ሲሆን ለዚህም 1.87 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር በጀት ተይዘለታል። በዚህ ስር የሚሰሩ ስራዎች “ማዕከላዊ የኤሌክትሮኒክስ ዋስትና መመዝገቢያ መሰሪያ የመግዛት፣ የኪሳራ ምርመራ ቅኝትና የአባዳሪ/ተባዳሪ ህጋዊ አሰራር መዘርጋት” /Centralized electronic collateral registry/ ናቸው። በተጨማሪ ፋይናንስ ተንቀሳቃሽ ንብረትን መሰረት ያደረገ የብድር ዋስትናና መረጃ

ስርዓትን ለመዘርጋትና ለማጠናከር /Development of Movable Asset Based Lending/ 3 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር ተመድቦለታል።

3. የፕሮጀክት አካል ሶስት /Component Three/

የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የንግድ ስራ ልማት አገልግሎት /BDS/- ይህ የፕሮጀክት አካል የሚተገበረው በፕሮጀክት ማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ ነው። በዋና ፕሮጀክቱ የተያዘለት በጀትም 2.26 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር ሲሆን ከተጨማሪ ፋይናንስ 15 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር ተመድቦለታል። በዚህ የፕሮጀክት አካል /Component/ ለአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የአቅም ግንባታ ስልጠና የሚሰጥ ሲሆን ይህም የንድፈ ሃሳባዊ ክህሎት (Soft skill) እና የቴክኒክና ሙያ ክህሎት (Technical skill) ስልጠናን የሚያጠቃልል ሲሆን ፕሮጀክት ማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ ከኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ጋር በጋራ የሚሰራውን የኢ-ኮሚርስ እና የገበያ መረጃ ማዕከል ምስረታንም ይጨምራል።

4. የፕሮጀክት አካል አራት /Component Four/

የፕሮጀክት አስተዳደር ኮሙኒኬሽንና ተጽእኖ ግምገማ:- የሚከናወነው በፕሮጀክት ማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ አማካኝነት ነው። ለዚህ የፕሮጀክት አካል /Component/ በዋና ፕሮጀክቱ 2.86 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር የተበጀተለት ሲሆን ከተጨማሪ ፋይናንስ 2 ሚሊዮን የአሜሪካ ዶላር ተይዘለታል።

በኢትዮጵያ ልማት ባንክ ውስጥ የሚገኘው የፕሮጀክት አስተዳደር ቲም በፕሮጀክት አካል /Component/ አንድ አማካኝነት የሚሰጠውን የብድር አገልግሎት የመምራትና የማስፈጸም ቀጥተኛ ኃላፊነት አለበት። ከኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የተመደበ አንድ ተወካይ ባለሙያ የፕሮጀክቱን ሁለተኛ አካል /Component/ በማስፈጸም ረገድ ከፕሮጀክት ማስተባበሪያ ጽ/ቤት ጋር የሚሰራ ሲሆን በተጨማሪ ፋይናንስ ለታቀደው ተንቀሳቃሽ ንብረትን በዋስትና አስይዞ ብድር ማግኘትን መሰረት ያደረገ የብድር ስርዓትን የማልማት/ Development of Movable Asset Based Lending/ ያከናውናል። ፕሮጀክቱ በንግድ ልማት አገልግሎት አካል /Component/ ከስልጠና ባሻገር የገበያ ተደራሽነት፣ የድርጅቶች አቅም ግንባታ፣ የገበያ ተደራሽነትን ማስፋት፣ ዘመናዊ የኤሌክትሮኒክስ ግብይትን እና ዲጂታል ስሎጥንን ተግባራዊ ያደርጋል።

የፕሮጀክቱ ተጠቃሚዎች

የፕሮጀክቱ ተጠቃሚዎች የተቀመጡትን መመዘኛዎች የሚያሟሉ አነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ሲሆኑ በማኑፋክቸሪንግ፣ በግብርና ምርቶች ማቀነባበሪያ፣ በግንባታ ግብዓት ማምረትና በቱሪዝም ዘርፎች የተሰማሩ ናቸው።

የፕሮጀክቱ የትግበራ ጊዜ

የዋና ፕሮጀክቱ የትግበራ ጊዜ አምስት ዓመታት (እ.ኤ.አ. ከ2017 – 2022) የነበረ ሲሆን የተጨማሪ ብድሩ ሶስት ተጨማሪ ዓመታት (እ.ኤ.አ. ከ2022 – 2025) የማስፈጸሚያ ጊዜ ይኖረዋል።

አድራሻ

በኢትዮጵያ ኢንተርፕራይዝ ልማት

የአነስተኛና መካከለኛ ኢንተርፕራይዝ ፋይናንስ ፕሮጀክት

ከሜክሲኮ አደባባይ ወደቁራ በሚወስደው መንገድ ቡልጋሪያ መብራት ሮማ ህንጻ 4ኛ ፎቅ

e-mail:smefp2023@gmail.com